Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Hallitussihteeri Jarmo Tiukkanen
Kansainvälinen osaaminen ja työvoima –tiimi
Työvoiman maahanmuutto ja kotouttaminen –yksikkö

LAUSUNTO

E 111/2022 vp

6.10.2022

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Suullinen asiantuntijakuuleminen pe 7.10.2022 klo 11 Teams-yhteyden välityksellä

Komission tiedonanto osaajien houkuttelusta EU:hun

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää E-kirjelmän käsittelystä ja mahdollisuudesta esitellä asiaa.

Komission tiedonanto, joka koskee laillista muuttoliikettä, sisältää EU:n politiikan kolme keskeistä pilaria:

1. Lainsäädäntöä koskeva pilari, ns. yhdistelmälupadirektiivin ja pitkään oleskelleiden direktiivin muutokset, joita koskien on annettu eduskunnalle U 57/2022 vp ja U 59/2022 vp.
2. Operatiivinen pilari, jossa vastataan kansainvälisen yhteensovittamisen haasteeseen esittämällä konkreettisia toimia osaamiskumppanuuksien kehittämiseksi keskeisten kumppanimaiden kanssa sekä EU:n osaamisreservin keskeiset piirteet; ja
3. Tulevaisuuteen suuntautuva pilari, joka perustuu kolmeen erityiseen toiminnan painopisteeseen, joiden on tarkoitus antaa jatkossa suuntaa laillista muuttoliikettä koskevalle EU:n politiikalle: hoitoalaan, nuorisoon ja innovointiin.

Kyseessä on strategisempi laillista maahanmuuttoa koskeva lähestymistapa, jolla tavoitellaan sitä, että EU:sta tulisi entistä houkuttelevampi kohde maailmanlaajuisesti, kun kilpaillaan osaavasta työvoimasta.

Komission piti antaa ehdotuksensa jo aiemmin, ja vihdoin 27.4.2022 se ehdotuksensa antoi. Esityksen taustalla on poliittisia, taloudellisia ja demografisia syitä.

Osaamiskumppanuuksilla tavoitellaan työvoiman kansainvälisen liikkuvuuden edistämistä ns. triple win –periaatteella ja kaikilla osaamistasoilla ja otetaan huomioon kansalliset tarpeet. Hallituksella on tavoitteena olla mukana osaamiskumppanuuksissa jossain vaiheessa AMIF-rahoituksella.

EU:n osaamisreservillä (Talent Pool) tavoitellaan verkkoportaalia, jossa kolmansien maiden kansalaisille luotaisiin alusta, jossa he voisivat

kohdata työnantajia. Menettelyn tarkoitus on helpottaa kolmansien maiden kansalaisten työnhakijoiden ja työnantajien kohtaantoa. Kun se olisi tapahtunut, merkitsisi se sen jälkeen sitä, että työnhakijalla olisi edessä oleskeluluvan hakemisen prosessi. Tällöin keskeistä on, että prosessi on nopea, jotta työntekijä pääsisi sovitussa aikataulussa aloittamaan työnteon ja jotta työnhakija ei hakeutuisi muualle. Osaajista on kovaa kilpailua kansainvälisesti ja toisaalta osaajat etsivät, mistä saisivat parhaimman sopimuksen itselleen ja parhaimmat olosuhteet perheelleen.

Osaamisreserviä on tarkoitus ensin pilotoida EU-alueella tilapäistä suojelua saaviin ukrainalaisiin. Suomessa tämä tarkoittaa, että tähän käytettäisiin jo olemassa olevaa EURES-portaalia, joka on työllisyyspalvelujen eurooppalainen yhteistyöverkosto, jonka avulla työnantajat ja työntekijät kohtaavat helpommin koko Euroopan alueella. EU-kansalaisten rinnalle portaaliin tehdään pilottia varten oma ukrainalaisten CV-portaali.

Vuoden 2023 aikana pilotoinnista siirryttäisiin osaamisreservin yleisempään soveltamiseen, jolloin osaamisreservi olisi avoin kaikille kolmansien maiden kansalaisille.

Komissio esittää tiedonannossa lisäksi tutkittavaksi mahdollisia uusia EU:hun keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä suuntautuvan laillisen muuttoliikkeen väyliä, etenkin liittyen hoitoalaan, nuorisoon ja innovointiin.

Hoitoalan toimet liittyvät kaikille EU:n jäsenmaille yhteiseen haasteeseen tarjota helposti saatavaa, kohtuuhintaista ja laadukasta pitkäaikaishoitoa. Alalla odotetaan syntyvän vuoteen 2030 mennessä jopa seitsemän miljoonaa työpaikkaa terveydenhuollon asiantuntijoille ja hoitotyöntekijöille ja ne voidaan täyttää EU:n työmarkkinoilta vain osittain. Komission mukaan tältä osin sääntely tapahtuu kansallisella tasolla, jolloin olisi arvioitava, tarvitaanko EU-tason toimia ja lainsäädäntöä mm. edellytyksistä ja oikeuksista.

Nuorten liikkuvuusjärjestelmien osalta komissio aikoo tutkia, onko mahdollista kehittää EU-tason nuorten liikkuvuusjärjestelmä, joka voisi tehdä EU:sta kokonaisuudessaan houkuttelevamman. Tarkoituksena olisi antaa nuorille mahdollisuus asua, työskennellä ja hankkia kokemusta toisessa maassa ja samalla edistää kulttuurivaihtoa ja vahvistaa maiden välisiä siteitä. Komissio tutkii, onko tällainen järjestelmä mahdollista kehittää, ja testaa erilaisia vaihtoehtoja erityisesti EU:n ulkopuolisten maiden kanssa tehtävien ja vastavuoroisuuden mahdollistavien sopimusten osalta.

Komissio katsoo, että EU:n toimenpiteillä voitaisiin helpottaa **innovatiivisten yrittäjien ja startup-yritysten** perustajien pääsyä koko EU:n sisämarkkinoille tukemalla heidän maahantuloaan ja yrityksen perustamista, vaikka tähän liittyvät kansalliset järjestelmät ovat lisääntyneet viime vuosina sekä EU:ssa että maailmanlaajuisesti.